

Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları

Celal Teyyar Uğurlu Soner Polat
Cumhuriyet Üniversitesi Kocaeli Üniversitesi

Öğretmenlik, bireylerin öğrenmelerinin belli bir amaç doğrultusunda başlatılması, yönlendirilmesi ve gerçekleştirilmesi sürecine ilişkin etkinlikleri kapsar. Bu etkinlikleri yapan kişi de öğretmendir. Öğretmenlerin üstlenmiş oldukları roller ve bu rollere verilen değer, mesleklerine ilişkin tutumlarının göstergesi olabilmektedir. Dinleyin Fonetik olarak okuyun Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin, öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada taramaya dayalı betimsel yöntem kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde SPSS 17 paket programından yararlanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda bir bütün olarak öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum puanlarının “orta” ve “yüksek” düzeyinde değer aldığı görülmektedir. Cinsiyet değişkenine göre erkek ve kız öğrencilerin tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir. Özellikle öğretmenlik mesleğine ilişkin bayanların daha çok yatkın olduğu yönündeki genel kanı bu araştırma sonuçlarında da kendisini göstermiştir. Bu araştırma sonuçlarından hareketle; öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlar eğitim fakültelerinde diğer bölüm öğrencileri ile de çalışılarak araştırılabilir. Eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin tutumları nitel bir araştırma ile ortaya konulabilir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, tutum, öğretmenlik mesleği

The Attitudes of Elementary Education Students Towards Teaching Profession

Teaching individuals to start learning a particular purpose, direction and implementation of activities related to the process covers. These events in the person making the teacher. Teachers' roles and these roles are undertaken by the value given, may be indicator of their attitudes to their profession. Part of the students in classroom teaching, this study aims to reveal their views on the teaching profession based on the descriptive method was used to scan. SPSS 17 package program was used to analyze the data. T test and one-way analysis of variance was used to analyze the data. Research on the attitude scores of the teaching profession as a whole as a result of "medium" and "high" value at the level seen that. Gender variable, no significant difference between male and female students' attitude scores seen. That women are more prone to the teaching profession, especially on the general opinion has shown itself in the results of this research. The consequences of this research, attitudes toward teaching students in faculties of education by working in other departments can be ascertained. Faculties of education of the students with the attitudes revealed by a qualitative research.

Key Words: Teacher, attitude, teaching profession

Eğitim insanoğlunun öğrenme yeteneğinin oluşması ile başlamıştır. Eğitimin konusu insandır. Çağımızda planlı bir eğitim sürecinden geçmemiş bir insanın yaşaması zordur (Başaran, 1994, 11). Günümüzde eğitimin önemi giderek daha bir artmaya başlamıştır. Yaşam boyu eğitim bütün insanların kabul ettiği ya da kabul etmek zorunda kaldığı bir gerçek olmuştur.

Eğitim, bireylerin davranışlarını değiştirme sürecidir. Bu süreçte öğretmenler ise davranışların kılavuzlanmasında önemli bir unsur olarak görülmektedir. Sürekli bir iletişim ve etkileşim ortamında eğitimsel etkinliklerin yöneticisi, lideri olarak öğretmenler günümüzde daha bir önem kazanmaktadır. Kültürel mirasın aktarıcısı, değişme, gelişme ve dönüşümü etkileyen bir uzman olarak öğretmenler günümüz koşullarında daha nitelikli bir konuma getirilmek durumundadır. Başaran (1994)'a göre, eğitim bir insanın kendi başına kazandığında edindiğinde çok uzun yıllar alacak olan bilgi, beceriyi kısa sürede insana kazandırmak için vardır (s, 35). Öğretmenlerin bu görevi yerine getirmede üstlendikleri roller, sürenin niteliğini önemli ölçüde etkileyecektir. Nitelikli öğretmen davranışları öğrenme eylemlerinin niteliğini de etkileyecektir. Çünkü, Bursalıoğlu (1998)'na göre, okul denilen sosyal sistemin en stratejik parçalarından biri öğretmendir. Öğretmenliğin meslek oluşu, devletin öğretmen için yetiştirme ve çalışma ölçüleri koymasıyla başlar. Öğretmenliğin meslek olarak seçilmesinde ise, sosyal, ekonomik ve psikolojik etkenler rol oynar. Öğretmenlerden beklenen davranışlar rol, bu role verilen değer ise statü olarak adlandırılır (s, 42). Günümüz koşullarında öğretmenliğin üstlendiği roller ve statüsü, öğretmenlik mesleğinin toplumda kabul edilme sınırlarını genişletip daraltabilmektedir. Öğretmenin kendi mesleğine karşı tutumunun belirleyicisi bir ölçüde toplumsal kabul düzeyidir. Ancak toplumsal kabul edilirliliği artıran ise öğretmenlerin kendi mesleklerine ilişkin tutumları ve yükledikleri değerlerdir. Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım (2007)'a göre, Bireyin yaşamını biçimlendiren en önemli olgulardan birisi, mesleğidir. Bireyin kendine uygun bir meslek seçmesi, ona karşı tutumlarının olumlu olması kendini mutlu edeceği gibi, toplumun kalkınmasına da zemin hazırlayacaktır.

Öğretmen açısından, öğretmeye çalıştığı bir konuda kendisinin bilgili ve yeterli olması, öğretmenlik meslek bilgisine sahip olması önemlidir. Varış'a göre, öğretmen, devletin eğitim politikalarını uygulamaya koyan, uzmanlık çalışmaları ve araştırmalardan yararlanan ve bu çalışmalarla sisteme katkı sağlayan önemli bir kişidir (Özkan, 2005). Öğretmenler belli yetkilerle donanık olarak sınıf etkinliklerini yürütürler. Bu yetkilerle öğretmenler okul amaçları ile uyumlu çalışanlar olarak yeteneklerini işe koşarlar (Uğurlu, 2007).

Üstüner (2006)'e göre, öğretmenlik, bireylerin öğrenmelerinin belli bir amaç doğrultusunda başlatılması, yönlendirilmesi ve gerçekleştirilmesi sürecine ilişkin etkinlikleri kapsar ve bu etkinlikleri yapan kişi de öğretmendir. Havighurst&Neugarten (1967)'a göre, öğretmenin rolü çeşitli alt rollerin bileşimidir. Bunlar çevre ve okuldaki roller olmak üzere ikiye ayrılırlar. Bu

durum öğretmenin çevredeki bireylerden farklı yaşaması, tarafsız davranması ve kutsal bir imaj olarak görülmesi dileklerinin bir sonucudur. Bu davranışları göstermediğinde çevresi ile senli benli olacağı ve etkisini kaybedeceği düşünülür. Öğretmenin okuldaki en önemli rolü ise bilgi yayıcılıktır. Bu şekilde öğrenciler üzerinde toplumca değer verilen değişimleri meydana getirir. Bununla birlikte öğretmenin okulda, yargıçlık, disiplinlik ve sırdaşlık gibi rolleri de vardır. Etrafında ise bazen lider bazen lideri izleyen grup üyesi olarak rolünü oynar (Bursalıoğlu, 1998, 43). Öğretmenlerin üstlenmiş oldukları roller ve bu rollere verilen değer, mesleklerine ilişkin tutumlarının göstergesi olabilmektedir.

Meslek kavramı belli bazı unsurlar içerir ve meslek kavramına bir sınıflama getirilir. Kuzgun (2000) bu sınıflamanın, uzmanlık gerektiren meslekler ve beceriye dayalı meslekler olarak ayrıldığını vurgular. Baylers'e göre ise bir mesleğin temel özelliklerini: Yoğun bir eğitim ve yetiştirme gerektirmesi, objektif ve ampirik yaklaşıma dayalı olması, toplumda önemli bir işlevi yerine getirmesidir (Aydın, 2006: 2,3). Toplumda önemli bir işlevi yerine getiren öğretmenlerin mesleklerine ilişkin tutumlarını etkileyen bir çok toplumsal etken bulunmaktadır. Kağıtçıbaşı (1988)'na göre, tutum bireye atfedilen bir eğilimdir. Bireyin gözlenebilen davranışlarından dolayı bireye atfedildiği kabul edilir. Tutum, gözlenebilen bir davranış değil, davranışa hazırlayıcıdır. Durmuşoğlu, Yanık ve Akkoyunlu'ya göre, öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumları mesleğin gereklerini yerine getirmede büyük önem taşımaktadır (Bulut, 2009). Tutumların oluşturulmasında, okul ve sınıf ortamı büyük bir önem taşır. Özellikle, öğrencilerin öğretmenlerine derslere, okula vb. değişkenlere karşı oluşturdukları tutumlar onların öğrenim hayatını ve geleceğini etkilemektedir. Çünkü her öğrenci sınıfta duyularıyla vardır ve onlarla derslere katılır, öğretmenleriyle ve diğer arkadaşlarıyla iletişime geçer. Her ne kadar bilişsel davranışlara dayalı bir eğitim-öğretim ortamı etkin gibi gözükse de duyuşsal davranışlar bu ortamın niteliğinin hangi yönde olacağını belirler (Semerci ve Semerci, 2004, 137).

Toplumun gözünde öğretmenin yeri öğretmenlerin tutumlarının kaynağını oluşturmaktadır. Bu durum sadece öğretmenlerin mesleğine ilişkin rolleri oynarken, görev başında değil aynı zamanda hizmet öncesinde öğrencilik yıllarında da ortaya çıkmaktadır. Hizmet öncesinde başlayan tutumlar daha sonraki yıllarda öğretmenlik rol davranışlarını oynarken olumlu ya da olumsuz çıkarımlarla karşı karşıya kalmalarına neden olabilecektir. Öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumları, meslek davranışlarının belirleyicilerindedir. Öğretmenlerin, mesleklerini algılayış biçimleri, "öğretmenlik meslek anlayışlarını" yansıtabacaktır. Bu nedenle öğretmen adaylarının öğrencilik yıllarındaki öğrenme yaşantıları, kendi meslek anlayışlarına temel teşkil etmektedir (Çeliköz ve Çetin, 2004). Kulaksızoğlu'na göre, öğretmen yalnız bilgi ve becerileri kazandırmakla kalmaz, bireyin belirli konularda tutum kazanmasına da yardımcı olup,

öğrencinin bilgiyi yansız olarak yorumlamasına ve kendini gerçekleştirme sürecinde kullanmasına rehberlik eder (Hoşgörür, Kılıç ve Dündar, 2002). Bu nedenle kendi mesleğine ilişkin tutumu davranışlarının belirleyicisi olacaktır. Kavcar'a göre, eğitim sisteminin başarısı, sistemi işletip uygulayacak olan öğretmenlerin ve diğer eğitim personelinin niteliklerine bağlıdır (Çelik, 2009, 58).

Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin yapılan araştırmalardan, "Fen Bilgisi Öğretmenliği ve Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları (OFMA) Eğitimi Bölümü Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları" adlı araştırma sonucunda (Hacıömeroğlu ve Şahin Taşkın, 2010) OFMA alanındaki öğrenciler ile Fen Bilgisi öğretmenliği alanındaki öğretmen adaylarının cinsiyete ve bölüm değişkenlerine göre aralarında anlamlı bir farklılık görülmediği sonucuna ulaşılmıştır. Semerci ve Semerci (2004) tarafından yapılan "Türkiye'de Öğretmenlik Tutumları" araştırması sonuçlarına göre, cinsiyet ve üniversitelere göre öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ancak yapılan istatistiksel analizlerde Beden Eğitimi Öğretmenlik Bölümü öğretmen adaylarının mesleğe karşı tutumlarının oldukça yüksek olduğu görülmüştür. Pehlivan (2008)'in "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyo-kültürel Özellikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Çalışma" adlı çalışmada cinsiyete göre sınıf öğretmeni adaylarının tutum puanları ortalamaları kız öğretmen adayları lehine anlamlı farklılık gösterirken, tercih sıralarına göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir. A lanyazındaki farklı araştırmalar farklı değişkenlerle öğretmenlerin ya da öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını ortaya koymaya çalışmaktadır.

Bu amaçla bu çalışmada Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesinde sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerin, öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının ne olduğunu bazı değişkenler (cinsiyet, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf, öğrencilerin ailelerinin gelirleri, öğrencilerin tercih öncelikleri) açısından araştırmak ve bu değişkenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları üzerindeki etkilerini incelemektedir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf öğretmenliği programı öğrencilerinin "Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarını" betimlemeyi amaçlayan bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel çalışmalar şu anki durumu betimleyip verilerin açıklanmasını, yorumlanmasını amaçlayan çalışmalardır (Balci, 2005; Cohen, Manion and Morrison 2000).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölüm Öğrencilerinin 2010-2011 akademik yılında 1.sınıf, 2.sınıf, 3.sınıf ve 4.sınıfta öğrenim gören 447 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada, bütün çalışma grubuna ulaşılmıştır. Araştırmada gönüllülere uygulanan ölçeklerin 322'si değerlendirilmeye alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin tutumlarını ölçmek amacıyla Üstüner (2006) tarafından geliştirilen Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek tek boyutlu ve 34 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddelerinin 24 tanesi olumlu 10 tanesi olumsuzdur. Bu maddeler 5= Tamamen Katılıyorum, 4=Çoğunlukla Katılıyorum, 3=Orta Düzeyde katılıyorum, 2=Kısmen Katılıyorum, 1= Hiç Katılmıyorum şeklinde düzenlenmiştir. Olumsuz maddeler değerlendirmeye alınırken 1=5, 2=4, 3=3, 4=2,5=1 olarak tersten girişleri yapılmıştır. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği ile yapılan ölçüm sonucunda elde edilen veriler üzerinde hesaplanan güvenilirlik katsayısı (Cronbach's Alpha) .94'dür. Büyüköztürk (2007)'e göre, güvenilirlik katsayısının ,70 ve daha yüksek olması yeterli görülmektedir.

Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesinde SPSS 17 (The Statistical Packet for Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Aritmetik ortalamalar yorumlanırken aralıklar 1.00-1.79 "oldukça düşük", 1.80-2.59 "düşük", 2.60-3.39 "orta", 3.40-4.19 "yüksek", 4.20-5.00 aralığı ise "oldukça yüksek" olarak değerlendirilmiştir. Görüşlerin kişisel özelliklere göre değişip değişmediğini test etmek için, t testi, tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Gruplar arasındaki farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığının belirlenmesi için Scheffe testi yapılmıştır. Değerlendirmede anlamlılık düzeyi .05 olarak benimsenmiştir.

Görüşlerin kişisel özelliklere göre değişip değişmediğini test etmek için, t testi, tek yönlü varyans analizi, Kruskal Wallish testi yapılmıştır. Varyansların homojen olduğu boyutlarda parametrik testlerden tek yönlü varyans (ANOVA), homojen olmadığı boyutlarda ise parametrik olmayan testlerden Kruskal Wallish testi yapılmıştır. Kruskal Wallish testi sonucunda "p" değerinin anlamlı çıkması sonucu, gruplar arasındaki farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığının belirlenmesi için değişkenlerin alt bölümleri ikili gruplara ayrılmış ve bu gruplar için Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Değerlendirmede anlamlılık düzeyi .05 olarak benimsenmiştir.

Bulgular ve Yorum*Araştırma Değişkenlerine İlişkin Sonuçlar*

Bu başlık altında, cinsiyet, öğrenim gördüğü sınıf, aile gelir durumu, tercih sırası değişkenlerinin frekans ve yüzde dağılımları incelenmiştir.

Tablo 1.

Öğrencilerin; cinsiyet, öğrenim gördüğü sınıf, aile gelir durumu, tercih sırası şeklindeki özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları.

DEĞİŞKENLER		f	%
Cinsiyet	Kız	2	68,4
	Erkek	1	31,6
	Toplam	3	100
Öğrenim gördüğü sınıf	1.sınıf	1	36,8
	2.sınıf	6	19,2
	3.sınıf	7	22,9
	4.sınıf	6	21,1
	Toplam	3	100
Aile gelir durumu	700 TL ve altı	7	23,5
	701-1500 TL arası	1	47,1
	1501 TL ve üstü	9	29,4
	Toplam	3	100
Tercih sırası	İlk 5 tercih	1	33,7
	6-10 tercihler arası	7	22,3
	11.tercih ve üstü	1	44,0
	Toplam	3	100

Tablo (2)'de veri toplama araçlarını yanıtlayan öğrencilerin, ele alınan kişisel özelliklerine göre frekans ve yüzde dağılımlarına bakıldığında; Araştırmada görüşüne başvuru öğrencilerin 221'i (% 68,4) kız iken, 102'si (% 31,6) erkektir. Öğrencilerin 119'u 1.sınıf (% 36,8), 62'i 2.sınıf (19,2), 74'ü 3.sınıf (% 22,9), 68'i 4.sınıf (% 21,1) ta öğrenim görmektedir. Öğrencilerin 76'sı (% 23,5) 700 TL ve altı gelir gurubunda, 152'si (%47,1) 701-1500 TL arası gelir gurubunda, 95'i (%29,4) 1501 TL ve üstü gelir gurubunda yer almaktadır. Öğrencilerin tercih sıralarına göre ise, öğrencilerin 109'u (%33,7) ilk 5 tercih içerisinde, 72'i (%22,3), 6-10.tercihler arası, 142'si (%44,0) 11.tercih ve üstünde yer almaktadır.

Öğrencilerin, Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Bağımsız Değişkenlere Göre Farklılıkları

Yapılan analizler sonucunda, öğrencilerin öğretmenlik meslek tutumlarına ilişkin görüşlerinin bağımsız değişkenlere göre (cinsiyet, öğrenim gördüğü sınıf, aile gelir durumu, tercih sırası) nasıl farklılaştığına ilişkin veriler Tablo 3, Tablo 4, Tablo 5, Tablo 6'da aşağıda sunulmuştur.

Cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına ilişkin t testi sonucu

Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının cinsiyet değişkenine göre t testi sonuçları Tablo 3'de yer almaktadır.

Tablo 2.

Öğrenci görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre t testi sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{x}	Ss	sd	t	p
Kız	221	3,93	3,93	321	2,376	,018
Erkek	102	3,77	3,77			

P< .05

Tablo 3’de görüldüğü gibi kız ve erkek öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanı ortalamaları arasında bir farklılık görülmektedir (\bar{x} kız=3,93; \bar{x} erkek=3,77). Bu farklılığın anlamlılığına ilişkin olarak yapılan t testi sonucunda kız ve erkek öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları ortalamaları arasındaki farklılık kızlar lehine anlamlı görülmektedir ($t=2,376$, $p<.05$).

(Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım, 2007; Tanrıoğen, 1997; Özbek, Kahyaoglu ve Özgen, 2007; Çapri ve Çelikkaleli, 2008; Gürbüz ve Kışoğlu, 2007)’nun üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu araştırmada bu araştırma sonuçları ile benzer kız-erkek öğrenciler arasında kızlar lehine anlamlı bir farklılaşma görülmüştür.

Tablo 3. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları.

Değişken	Bölüm	n	\bar{x}	SS		KT	S	F	P
Bölümler	1.sınıf*	19	4,02	,44	Gruplar arası	6,35	3	6,83	,000
	2.sınıf*	62	3,65	,72	Gruplar içi	98,73	3	19	
	3.sınıf*	74	3,80	,57	Toplam	105,085	3	22	
	4.sınıf*	68	3,92	,52					
	Toplam	22	3,88	,57					

$P < .05$

*Anlamlı Farklılıklar: 1.sınıf ile 2.sınıflar arasında, 3

Tablo 4.

Öğrencilerin ‘aile gelir durumları’ değişkenine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları.

Değişken	Bölüm	n	\bar{x}	SS		KT	S	F	P
Bölümler	700TLve altı	7	3,93	,57	Gruplar arası	1,61	2	2,495	,084
	701-1500arası	1	3,92	,51	Gruplar içi	103,47	3	20	
	1501TLve üstü	95	3,77	,64	Toplam	105,08	3	22	
	Toplam	22	3,88	,57					

$P < .05$

*Anlamlı Farklılıklar: Yok

Tablo 4’deki verilere göre, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre, *Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları* arasında anlamlı bir farklılık yaratmaktadır ($F=6,83$ $p<.05$). Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre, 1.sınıf öğrencilerinin ($\bar{x} =4,02$) 2.sınıf

Çapa ve Çil (2000); Semerci ve Semerci (2004)’in araştırmalarında ise bu araştırma sonuçları ile benzer şekilde, kız-erkek öğrenci tutumları arasında anlamlı farklılaşma görülmemektedir.

Öğrencilerin, ‘öğrenim gördüğü sınıf’ değişkenine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına ilişki görüşleri

Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının öğrenim gördüğü sınıf değişkenine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 4 ’de yer almaktadır.

öğrencilerine göre öğretmenlik mesleği tutumlarının yüksek olduğu görülmektedir. Diğer sınıflar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Özellikle birinci sınıfların öğretmenlik mesleğine ilişkin ortalamalarının yüksek olduğu görülmektedir. Ancak genel olarak bakıldığında da öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumların

yüksekliği dikkat çekici ve olumlu bir durumdur. Gerek (2006)'in Düziçi Anadolu Öğretmen Lisesi'nde yapmış olduğu araştırmada da sınıflar arasında öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarda farklılaşma görülmemiştir. Güleçen, Cüro ve Semerci (2008)'in araştırmasında da sınıflar düzeyinde öğretmenlik tutumlarında anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 5'deki verilere göre, öğrencilerin gelir durumlarına göre, *Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları* arasında anlamlı bir farklılık oluşmamaktadır ($F=2,495$ $p> .05$). Anlamlı bir farklılık oluşmama birlikte gelir düzeyi düşük öğrencilerin tutum puanları daha yüksektir.

Özbek, Kahyaoglu ve Özgen, (2007)'in üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada genel olarak gelir durumu düşük olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Güleçen, Cüro ve Semerci (2008)'in araştırmasında ise gelir gruplarına ilişkin öğrencilerin

Öğrencilerin, 'aile gelir durumları' değişkenine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına ilişkin görüşleri

Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının 'aile gelir durumları' değişkenine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 5'de yer almaktadır.

tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Öğrencilerin, 'tercih sıraları' değişkenine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına ilişkin görüşleri

Öğrencilerin tercihlerine göre, sınıflar arasındaki anlamlı farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan "tek yönlü varyans" (ANOVA) analizi sonucunda dağılım homojen olmadığı için non-parametrik testlerden Kruskal Wallish testi yapılmıştır.

Tablo 5.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre Kruskal-Wallis Test sonuçları.

	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
İlk 5 tercih	109	186,77	2	11,625	,003	Var
5-10.tercih arası	72	151,26				
11.tercih ve üstü	142	148,43				
Toplam	323					

Levene'nin Varyansların Homojenliği Testi (Levene's Test for Equality of Variances) sonucu homojen çıkmadığı için Kruskal Wallis testi yapılmış ve [$\chi^2(2)=11,62$ $p<.05$] öğrencilerin tercihlerine göre anlamlı bir farklılık görülmüştür. Sınıf öğretmenliğini ilk beş tercihi içinde yer veren öğrencilerin, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının yüksek olduğu görülmektedir. Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi için Mann Whitney U testi yapılmıştır. Yapılan ikili karşılaştırmalarda ilk 5 tercih ile 5-10.tercihler arasında; ($U= ,3055$; $p< ,05$) ilk 5 tercih ile 11.tercih ve üstü arasında ($U= ,5908$; $p<,05$) farklılık olduğu görülmüştür. İlk tercih olarak sınıf öğretmenliği okuyan öğrencilerin tutum puanlarının yüksek oluşu dikkat çekicidir. Tercih sıraları düştükçe tutum puanları da düşmektedir.

Tartışma ve Öneriler

Araştırma sonucunda bir bütün olarak öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum puanlarının "orta" ve "yüksek" düzeyinde değer aldığı görülmektedir. Cinsiyet değişkenine göre erkek ve kız öğrencilerin tutum puanları

arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir. Özellikle öğretmenlik mesleğine bayanların daha çok yatkın olduğu yönündeki genel kanı bu araştırma sonuçlarında da kendisini göstermiştir.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre, *Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları* arasında (sadece 1. ve 2. sınıf öğrencileri arasında) anlamlı bir farklılık görülmektedir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre, 1.sınıf öğrencilerinin ($\bar{x} =4,02$) 2.sınıf öğrencilerine göre öğretmenlik mesleği tutumlarının yüksek olduğu görülmektedir. Diğer sınıflar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Özellikle birinci sınıfların öğretmenlik mesleğine ilişkin ortalamalarının yüksek olduğu görülmektedir. Ancak genel olarak bakıldığında da öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumların yüksekliği dikkat çekici ve olumlu bir durumdur. Bütün sınıflara öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları $\bar{x} =3,60$ ve $\bar{x} =4,20$ arasında "yüksek" düzeyde sergilenmektedir. Eğitim fakültelerinde sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının yüksekliği önemlidir. Bu

durum eğitim fakültelerinde görev yapan öğretim elemanları için önemli bir bulgu olarak kabul edilebilir.

Öğretim elemanları, öğrencilerin tutumlarının yüksekliğini dikkate alarak öğrenme durumları, ortamları, insan ilişkileri konularında daha bir duyarlı davranış ve uygulamalarla bu tutum yüksekliğini sürekli artırabilirler.

Öğrencilerin gelir durumlarına göre, *Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları* arasında anlamlı bir farklılık oluşmaktadır. Özellikle düşük gelir gruplu öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum puanlarının yüksekliği, alan yazındaki araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin sınıf öğretmenliği bölümünü tercih etme öncelikleri, *Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları*nda anlamlı bir farklılık yaratmaktadır. İlk beş tercihinde sınıf öğretmenliğini seçen öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının yüksek olduğu görülmektedir. Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi için yapılan ikili karşılaştırmalarda ilk 5 tercih ile 5-10. tercihler arasında; ($U = ,3055$; $p < ,05$) ilk 5 tercih ile 11. tercih ve üstü arasında ($U = ,5908$; $p < ,05$) farklılık olduğu görülmüştür. Bu durum sınıf öğretmenliğine ilk tercihleri arasında yer veren öğrencilerin öğretmenlik mesleğini isteyerek tercih ettiklerini göstermektedir. Bilinçli olarak yapılan tercihlerin öğretmenlik tutumlarını olumlu yönde etkilediği bu araştırma sonucu ile desteklenmektedir. Bu nedenle eğitim fakültelerinin tercih edilmesi için özendirici düzenlemelere yer verilmesi, eğitim fakültelerinin niteliğini artırabilecektir.

Genel olarak öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları yüksek düzeydedir. Eğitimin, yaşamın her alanındaki gerekliliğin günden güne daha bir arttığı gerçektir. Son yıllarda eğitim fakültelerinden mezun olan öğrenciler atanma sorunları yaşamasına rağmen öğretmenlik mesleğine ilişkin “orta” ve “yüksek” düzeydeki görüşler ortaya koymaları umut vericidir. Bu durum, okul-öğretmen-çevre üçgeninde öğretmenlerin aracılık rollerini daha etkili bir şekilde yerine getirmeleri için önemli bir bulgu olarak kabul edilebilir.

Birinci sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum puanlarının yüksek olması ve üst sınıflarda giderek tutum puanlarının düşmesi, eğitim fakültelerinin eğitim kalitesi, akademisyen yeterlikleri gibi konuların nitelik sorununa işaret edebilir. Bu nedenle öğretim ortamlarının niteliklerinin artırılması ve öğretim elemanlarının tutum, davranış, insan ilişkileri, alan yeterliliği gibi konularda gerekli hizmet içi bilgilendirmelerin sıklıkla yapılması gerekmektedir. Bu araştırma sonuçlarından hareketle; öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlar eğitim fakültelerinde diğer bölüm öğrencileri ile de çalışılarak araştırılabilir. Eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin tutumları nitel bir araştırma ile ortaya konulabilir.

Kaynakça

Aydın, İ. (2006) *Eğitim ve Öğretimde Etik*, Ankara: Pegem Yayıncılık.
Başaran, İ.E. (1994) *Eğitime Giriş*, Kadioğlu Matbaası, Ankara.

- Bozdoğan, A.E., Aydın, D. ve Yıldırım, K. (2007) Öğretmen adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* 8 (2) 83-97.
- Bulut, İ. (2009) Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 13-24.
- Bursalıoğlu, Z. (1998) *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*, Pegem yayımları, Ankara.
- Büyükoztürk, Ş. (2007) *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, 8. baskı, Pegem Yayınları, Ankara.
- Çapa, Y., Çil, N. (2000) Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik mesleğine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 69-73.
- Çapri, B., Çelikkaleli, Ö. (2008) Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutum ve Mesleki Yeterlik İnançlarının Cinsiyet, Program ve Fakültelerine Göre İncelenmesi, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15)33-53.
- Çelik, F. (2009) Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutumları, *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 58-64.
- Çelikköz, N., Çetin, F. (2004) Anadolu Öğretmen Lisesi Öğrencilerinin Öğretmenlik mesleğine Yönelik Tutumlarını Etkileyen Etmenler. *Milli Eğitim Dergisi*, 16, 162.
- Çil, N. (2000) Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (18) 69 - 73.
- Güleçen, S., Cüro, E., ve Semerci, N. (2008) Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1) 139-157.
- Gürbüz, H., Kışoğlu, M. (2007) Tezsiz Yüksek Lisans Programına Devam Eden Fen Edebiyat ve Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2) 71-83.
- Hacıömeroğlu, G., Şahin Taşkın, Ç. (2010) Fen Bilgisi Öğretmenliği ve Ortaöğretim Fen ve
- Matematik Alanları (OFMA) Eğitimi Bölümü Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları, *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (1) 77-90.
- Havighurst, R.J. ve Neugarten, B.L. (1967) *Society and Education*, Allyn and Bacon.
- Hoşgörür, V., Kılıç, Ç., ve Dündar, H. (2002) Kırıkkale Üniversitesi sınıf öğretmenliği programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı tutumları, *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16, 91-100.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1988) *İnsan ve İnsanlar*, İstanbul: Evrim Basım, Yayın ve Dağıtım.
- Kuzgun, Y. (2000) *Meslek Danışmanlığı*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Özbek, R., Kahyaoglu, M. ve Özgen, N. (2007) Öğretmen adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2) 222-232.
- Özkan, R. (2005) Birey ve Toplum Gelişiminde Öğretmenlik Mesleğinin Önemi, *Milli Eğitim Dergisi*, 33 (166)33-42.
- Pehlivan, K.B. (2008) Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyo-kültürel Özellikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Çalışma, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (2) 151-168.
- Semerci, N., Semerci, Ç. (2004) Türkiye’de öğretmenlik tutumları, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (1) 137-146.
- Tanrıoğlu, A. (1997) Buca Eğitim fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları, *PAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 55-58.
- Uğurlu, C.T. (2007) Gevşek Yapılı Sistemler Olarak Okulların Üç Kavramı: Karar Verme, Liderlik ve Çatışma. *A.Ü. Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (3)15-30.

- Üstüner, M. (2006) Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, Eğitim Yönetimi Dergisi, 12 (45) 109-127.